

DOM

Securitas Direct AS, org. nr. 929 120 825, har forretningsadresse i Oslo, og med alarmsentral i Trondheim. Selskapet selger innbrudds- og brannalarmanlegg med tilkobling til bemannet alarmsentral til privat- og bedriftsmarkedet. Selskapet hadde i følge årsregnskap for 2012 driftsinntekter kr 695 338 211, driftsresultat kr 81 360 956, og et årsresultat etter skatt kr 35 728 990.

Asker og Bærum politidistrikt utferdiget 6. mars 2013 forelegg mot selskapet. Forelegget er ikke vedtatt. Saken er sendt over til Asker og Bærum tingrett, hvor det ikke vedtatte forelegget trer i stedet for tiltalebeslutning, jf. straffeprosessloven § 268.

Forelegget lyder slik:

Brann- og eksplosjonsvernloven § 42 jf § 5 andre ledd jf straffeloven § 48a
for ved brann å ha unnlatt å varsle nødalarmeringssentral.

Grunnlag:

Mandag 17. september 2012 like forut for kl 21:08 i Gustav Wentzels vei 11B i Asker oppstod det en ulmebrann i en sofa som stod i andre etasje i eneboligen tilhørende [REDACTED]

Boligen hadde en røykvarslers koblet opp mot Securitas Direct AS og Securitas fikk første melding fra røykvarsleren kl 21.08.03. Vakhavende operatør [REDACTED], ringte umiddelbart boligens fasttelefon uten å få svar. Operatøren ringte så [REDACTED] mobiltelefon, og oppnådde kontakt med [REDACTED] kl 21:08:53. Myrseth opplyste at han befant seg på en hytte, men at det var folk i boligen. Samtalen ble avsluttet med at operatøren ba [REDACTED] ringe Securitas opp igjen dersom noe ikke stemte. Operatøren loggførte deretter samtalen med at [REDACTED] 'mener å ha kontroll på denne', før han slo av alarmen fra sin posisjon i vaktsselskapet.

Securitas mottok deretter melding om brann fra røykvarsleren på nytt kl 21:12:00, kl 21:16:04, 21:31:29, 21:34:34 og 21:35:04, uten å ringe [REDACTED] på nytt eller rekvirere utrykning. Alarmene ble registrert av flere forskjellige operatører som slo alarmene av og kvitterte dem ut med koden 'Nytt signal på allerede avsluttet incident'.

Kl 22:08:53 ringte en leieboer ved navn [REDACTED] fra sokkeetasjen i boligen, brannvesenet direkte. Kl 22:13 ankom brannvesenet og politiet boligen samtidig. Kl 22:21 hentet brannvesenet [REDACTED] sønn, [REDACTED] f. 20.04.1974, ut fra husets andre etasje. Sønnen ble erklært død kl 22:51. Dødsårsaken skyldtes kullosforgiftning.

Securitas Direct AS hadde på tidspunktet for hendelsen og i tiden forut, ikke gode nok rutiner for å avklare behovet for utrykning ved utløst brannalarm. De mangelfulle rutinene medførte at [REDACTED], ikke fikk hjelp i tide.

Hovedforhandling ble holdt 19.-21. november 2013. Selskapet møtte med privat antatt forsvarer, advokat Morten Hugo Berger, og rettslig medhjelper, advokat Simen Lium. Administrerende direktør Tore Staveland møtte som foretakets stedfortreder i henhold til skriftlig fullmakt. De etterlatte møtte med bistandsadvokat, advokat Jan Fredrik Sand. Retten mottok forklaring fra elleve vitner, hvorav to sakkyndige vitner, og det ble foretatt slik dokumentasjon som framgår av rettsboken.

Aktor la ned påstand om at tiltalte dømmes i samsvar med tiltalebeslutningen til en bot kr 1 200 000. Videre la aktor ned påstand om at tiltalte idømmes sakskostnader etter rettens skjønn. Bistandsadvokaten nedla påstand om at Securitas Direct AS dømmes til å betale oppreisningserstatning til hver av de etterlatte med kr 100 000.

Forsvarer la ned påstand om at Securitas Direct AS frifinnes, subsidiært at selskapet anses på mildeste måte. I relasjon til oppreisningskravet nedla selskapet påstand om frifinnelse.

Retten vurdering

Nærmere om saksforholdet

De faktiske omstendigheter i saken er i liten grad omtvistet.

Ekteparet [redacted] hadde innbrudds- og brannalarm i sin bolig i Gustav Wentzels vei 11 B i Asker tilkoblet Securitas Direct AS' alarmsentral. Brannalarmanlegget besto av én røykdetektor plassert i boligens loftstue i andre etasje. Mens anlegget som sådan var noen år gammelt, var røykvarsleren skiftet ut få måneder før brannen. I boligens sokkeletasje er det en hybelleilighet, som på tidspunktet for brannen var utleid til samboerparet [redacted] og [redacted]. I tillegg til ektefellene [redacted] og [redacted], bodde også deres sønn [redacted] (38 år) i boligen.

Den 17. september 2012 var ekteparet [redacted] på hytta i Østfold. Kl. 21.08 utløste røykdetektoren i boligen, og signalet ble registrert hos Securitas Direct AS' alarmsentral. Alarmen ble registrert og tatt hånd om av operatøren [redacted], som i henhold til instruks ringte opp boligens fasttelefon. Da han ikke fikk svar, ringte han til [redacted] mobiltelefon, som var neste telefonnummer på varslingslisten. [redacted] oppnådde kontakt med [redacted] på mobil under 1 ½ minutt etter at første alarm var utløst. I telefonsamtalen, som automatisk tas opp og som er avspilt for retten under hovedforhandlingen, orienterte operatøren om at de mottok brannalarm fra boligen. [redacted] svarte at han var på hytta, men at det var folk hjemme. [redacted] ble bedt om å oppgi stikkordet, som var "[redacted] Dette er normal prosedyre fra alarmsentralens side for å få bekreftet at det er oppnådd kontakt med rette vedkommende. [redacted] ble orientert om at man hadde forsøkt å ringe opp på fasttelefon, og [redacted] svarte "Ja, [redacted] er det" el. l. Operatøren avsluttet med å si "da ringer du opp hvis det ikke stemmer", hvorpå [redacted] svarte "ja, ja, det er greit det, jeg skal ringe opp", og samtalen ble avsluttet. Operatøren noterte i alarmloggen: "[redacted] mener å ha kontroll på denne." Hos Securitas Direct AS'

alarmsentral registreres ny alarm kl. 21.12. Denne kvitteres ut av en annen operatør, med kode *"late signal for already closed incident"*.

██████ forsøkte umiddelbart å få tak i sønnen ██████ på hans mobil. Etter fire forsøk uten svar ringte han leieboerne i sokkeletasjen, som var hjemme. ██████ satt med hodetelefoner mens han spilte Internett-spill. Hans samboer satt med øreplugg og hørte musikk. Mens ██████ sier han hørte alarmen da han tok av hodetelefonene, sier ██████ hun ikke hørte alarmen mens de var inne på hybelen.

██████ informerte ██████ om alarmen, og ba ham se om ██████ var hjemme, og om det var noe å se. ██████ gikk ut, men det var mørkt og stille i huset, og han kunne ikke se eller lukte røyk. ██████ visste hvor nøkkel var utlagt, men før han kom så langt som til å låse seg inn, stilnet alarmen. Retten legger til grunn at operatørene ved Securitas Direct AS' alarmsentral ikke kan slå denne av fra sin posisjon, og at det måtte skyldes andre årsaker at alarmen stilnet. ██████ slo seg da til ro med at det ikke var noen fare, og ██████ gikk tilbake til hybelen.

Alarmen ble utløst på nytt kl. 21.16, og kvittert ut av én av Securitas Direct AS' operatører med samme kode som før. Det samme gjentok seg kl. 21.31, altså omkring 15 minutter senere. Alarmen ble kvittert ut kl. 21.33, også da med koden *"late signal for already closed incident"*. Dette gjentok seg siste gang kl. 21.34. ██████ ble ikke ringt opp på nytt fra alarmsentralen, og var derfor ukjent med at alarmen ble utløst på nytt.

I mellomtiden registrerte leieboerne i sokkeletasjen først at sentralstøvsugereren slo seg på. De oppfattet dette som et tegn på at alt var i orden oppe. I ettertid antas at brannen på dette tidspunkt hadde smeltet bort isolasjonen på styreledninger i sentralstøvsugereren, og at motoren derfor startet. Da Internett-tilkoblingen falt ut og ██████ måtte avslutte dataspillet, merket han at "det luktet rart". ██████ merket også røyk oppunder taket i hybelen. Samboerparet gikk ut, og så store mengder røyk komme ut fra annen etasje. De låste seg inn i boligen, men måtte snu i trappa på grunn av store mengder røyk i annen etasje. ██████ ringte 110-sentralen, som har loggført mottak av varsel kl. 22.07. Brannvesenet ankom kl. 22.13. Røykdykkere fant ██████ ved siden av sengen på soverommet vegg-i-vegg med loftstuen. Han ble hentet ut av boligen kl. 22.21. Han ble erklært død kl. 22.51.

For fullstendighetens skyld nevnes at ██████ mener han ble oppringt av noen i Securitas Direct AS, som spurte hvordan det gikk. Han tror denne samtalen fant sted rundt kl. 22, og han svarte da at brannvesenet var på vei. En slik samtale er ikke loggført, og ingen som har vitnet i retten kan bekrefte denne. Hvorvidt en slik telefonsamtale fant sted har ikke betydning for rettens avgjørelse. Det som imidlertid er loggført, er at vaktleder ved alarmsentralen kl. 22.05 har mottatt en innkommende telefonsamtale fra ██████ mobiltelefon, og loggført *"innring herfra nå, men ingen i andre enden – bare pipelyd"*.

Vaktleder har forklart at han oppfattet det som om samtalen til alarmsentralen var satt på vent, og han la derfor etterhvert på.

Åstedsundersøkelsen viste at arnestedet etter all sannsynlighet var en sofa i skumgummi som sto i loftsstuen, rett under røykdetektoren, og at det mest sannsynlig oppsto en ulmebrann som følge av sigarettøyking. På soverommet der avdøde ble funnet, hadde vinduet stått i luftstilling. Ut fra merker på veggene, har politiet konkludert med at røykteppet har ligget ca. 1 meter opp fra gulvet. Gulvet og gjenstandene inne på soverommet hvor avdøde ble funnet var helt dekket av sort sot, også senga og sengetøyet. De eneste områdene i rommet som ikke var dekket av sot, var der hvor avdøde lå. Han lå på ryggen med bena trukket sammen. Gulvet var uten sot der overkroppen lå, og det var to fotavtrykk uten sot satt av nakne føtter under vinduet. Likundersøkelsen viste at avdøde omkom av kullosforgiftning. Det rettsmedisinske sakkyndige vitnet Sidsel Rogne har ikke kunnet tidfeste dødstidspunktet mer nøyaktig. Rettstoksikologisk analyse avdekket etanolkonsentrasjon i blodet på 1,9 promille. I tillegg ble det påvist klonazepam, som er virkestoffet i blant annet legemidlet Rivotril, og THC.

Rettens vurdering av Securitas Direct AS' håndtering av alarmer

Innledningsvis vil retten kommentere Securitas Direct AS' oppfølging av den alarmer man mottok. Dette er forhold som først og fremst har betydning for oppreisningskravet. Retten nevner dette også fordi de fleste av Securitas Direct AS' ansatte som har vært ført som vitner har forklart at de ikke ser at situasjonen kunne vært håndtert annerledes. Dette er en oppfatning retten ikke deler.

Retten er ikke i tvil om at operatøren oppfattet at [redacted] hadde kontroll på situasjonen, og han noterte derfor dette i alarmloggen. I telefonsamtalen mellom operatør og [redacted] er det imidlertid mye som tyder på at de to snakket "forbi hverandre":

- Mens operatøren tolket det som et tegn på at [redacted] hadde kontroll da han opplyste at det var folk i huset, har [redacted] forklart at han med dette mente å si at operatøren måtte ta alarmer på alvor.
- Operatøren tolket det som om [redacted] bekreftet at han hadde kontroll ved å si at "[redacted] er der", men [redacted] kunne like gjerne forstås dit hen at han på nytt oppga stikkordet (" [redacted] er det") for å verifisere at han var huseieren. Securitas Direct AS fremla for retten en oversikt som viser gangen i håndtering av alarm. Her er et mulig utfall "*kunde avblåser videre aksjon på telefon*". I disse tilfeller heter det at om "*kunde bekrefter med stikkord å ha kontroll på situasjonen avlyses alarmer. Aktuell hendelse i Asker 17.09.12 ble avlyst her.*" Administrerende direktør Staveland innrømmet i sin forklaring at det var upresist å tillegge stikkordet en slik betydning, men beskrivelsen sammenfaller med den oppfatningen operatøren hadde. Retten sitter således med inntrykk av at operatørene innfortolker for mye i at kunden oppgir stikkord.
- Det var en uklar oppfordring å be [redacted] ringe tilbake "*hvis det ikke stemmer*". Det er uklart hva det er som ikke skulle stemme, og hva det ikke skulle stemme med.

- Operatøren kvitterte heller ikke avslutningsvis med å si at Securitas Direct AS ikke sendte vekter eller varslet brannvesen. [REDACTED] og kona har begge forklart at [REDACTED] trodde at operatøren ville varsle brannvesen.

Det sakkyndige vitnet Ragnar Kvennodd, avdelingssjef i Oslo Brann- og redningsetat, kommenterte også at det er uklart hva operatør og kunde blir enige om i samtalen. Det er for øvrig opplyst at Securitas Direct AS' rutine er endret i ettertid, slik at de nå opplyser kunden om hvilke tiltak de iverksetter/ikke iverksetter.

Risikoen for klar kommunikasjon og utarbeidelse av rutiner som sikrer at kunden forstår hva operatøren har oppfattet av samtalen må ligge på alarmselskapet, som den profesjonelle part, og ikke den huseier som i en mer eller mindre stresset situasjon mottar telefon om at det er utløst en brannalarm i boligen.

Retten er også kritisk til at Securitas Direct AS ikke har noen rutine ved gjentatte alarmer, og at det er opp til den enkelte operatørs skjønn om det ringes opp til kunden på nytt. Når slike gjenoppringninger skjer, har operatørene begrunnet dette ut fra en servicevinkling, fordi kunden sannsynligvis plages av en ulende alarm. Gjenoppringning begrunnes ikke med at gjentatte alarmer øker risikoen for at det er en reell brann, og som et tegn på at kunden ikke har kontroll på situasjonen. En slik mangel på rutine er særlig vanskelig å forstå i de tilfeller kunden har fortalt at han ikke er hjemme. Securitas Direct AS spør heller ikke rutinemessig hvem som er hjemme.

Retten har forståelse for at rutiner må være generelle og ikke kan ta høyde for enhver situasjon, men Securitas Direct AS' fremlagte aksjonsplan ved utløst brannalarm er på ti linjer. Dette omfatter alt, også å sende ut servicetekniker etter en reell brann. Med den relativt omfattende opplæring Securitas Direct AS har forklart at deres operatører gjennomgår, kan ikke retten se det annerledes enn at det må være mulig å ha rutiner som dekker noen flere aktuelle situasjoner, og overlater mindre til den enkelte operatørs skjønn.

Hvorvidt [REDACTED] kundeforventninger til alarmselskapets håndtering av alarmen kan sies å være oppfylt, er imidlertid ikke avgjørende for utfallet av saken. For å domfelle for straff må en straffebestemmelse være overtrådt, jf. Grunnloven § 97. Når det gjelder de etterlattes erstatningskrav, er spørsmålet om vilkårene for oppreisning i skadeserstatningsloven § 3-5 er oppfylt.

Tolkningen av lov om brann- og eksplosjonsvern § 5 annet ledd

Forelegget gjelder overtredelse av lov om brann- og eksplosjonsvern § 5, med overskriften "*den enkeltes plikt til å forebygge og begrense skadevirkningene ved brann, eksplosjon og annen ulykke*":

Annet ledd lyder:

"Enhver plikter ved brann, eksplosjon eller annen ulykke straks å underrette de som er utsatt for fare og ved behov varsle nødalarmeringssentral. Det samme gjelder ved overhengende fare for en slik hendelse."

Forelegget er utstedt for overtredelse av bestemmelsens første punktum om varslingsplikten ved brann.

Den alminnelige straffebestemmelsen er inntatt i lovens § 42 første ledd, og lyder:

"Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer denne loven, sentrale eller lokale forskrifter eller enkeltvedtak fastsatt i medhold av denne loven, eller som medvirker til dette, straffes med bøter eller med fengsel inntil 3 måneder."

Det er ingen uenighet om at "enhver" også kan omfatte Securitas Direct AS, og at det var brann i [redacted] bolig. Det springende punkt er hvorvidt Securitas Direct AS' varslingsplikt var inntrådt. Aktor hevder at varslingsplikten inntreer når alarmsentralen mottar alarmsignalet, og i alle fall når det mottas gjentatte alarmer med noe tidsrom mellom. Dette øker sannsynligheten for brann eller overhengende fare for brann, og basert på de opplysninger man hadde mottatt om at huseier ikke var hjemme, burde Securitas Direct AS' ansatte reagert.

Forsvarer, på sin side, hevder at varslingsplikten etter ordlyden først inntreer i de tilfeller hvor det foreligger faktisk kunnskap om brann, også omtalt som "verifisert brann". Dette vil være tilfelle dersom vokter ser røyk eller flammer, eller kunden forteller at det brenner.

Når straffebestemmelsen i § 42 rammer både forsettlig og uaktsom overtredelse, blir spørsmålet om brann- og eksplosjonsvernloven § 5 annet ledd kan forstås slik at den også setter straff for den som burde hatt kunnskap om brann, og derfor burde forstått at det forelå en varslingsplikt.

"Brann" er av Kollegiet for Brannfaglig Terminologi definert som "uønsket eller ukontrollert forbrenningsprosess som kjennetegnes av varmeavgivelse ledsaget av røyk, flamme eller gløding". Retten legger til grunn at den samme definisjon kan benyttes for forståelsen av brann- og eksplosjonsvernloven. På grunnlag av bevisførselen mener retten at utslag fra en røykdetektor ikke er tilstrekkelig til å konstatere at det foreligger brann. Røykdetektoren vil også kunne slå ut på f.eks. stekeos, tilbakeslag av røyk ved opptenning i peis, og damp. At utslag fra en røykdetektor er noe annet enn reell brann underbygges av statistikk fremlagt av Securitas Direct AS, som viser at røykdetektorer utløses som følge av reell brann i kun mellom 2 – 2,5 promille av tilfellene. Statistikk viser også at risikoen for reell brann øker til 1% ved gjentatte alarmer. I St. meld. nr. 35 (2008-2009) er det sagt at mer enn ni av ti alarmmeldinger har vist seg ikke å være utløst av brann. Retten finner

således ikke bevis for at alarmselskapet hadde positiv kunnskap om at det forelå brann idet alarmen ble overført til alarmsentralen, og at Securitas Direct AS derfor ikke forsettlig har misligholdt sin varslingsplikt.

Spørsmålet er så om lov om brann- og eksplosjonsvern § 5 annet ledd også etablerer en varslingsplikt i de tilfeller vedkommende burde forstått at det var brann og derfor burde varslet brannvesen. Dette er et lovtolkningsspørsmål. Det er ikke opplyst for retten at det finnes rettspraksis knyttet til § 5 annet ledd, og bestemmelsen er så vidt retten har fått seg fremlagt heller ikke omhandlet i juridisk teori. Forarbeidene er knappe. I Ot. prp. nr 28 (2001-2002) pkt. 9 i omtalen av utvalgets lovforslag er det vist til at

"Utvalget ønsker å videreføre de grunnleggende pliktene som enhver, både privatpersoner og virksomheter har til å forebygge brann, eksplosjon og andre ulykker, samt plikten til å varsle og yte assistanse ved ulykker".

Departementet skriver samme sted i sin vurdering av forslaget at man "støtter utvalgets forslag til videreføring av gjeldende alminnelige plikter til forebyggelse av brann og eksplosjon og annen ulykke".

Fordi någjeldende lov om brann- og eksplosjonsvern § 5 annet ledd eksplisitt er en videreføring av tidligere lov, er ordlyden i denne relevant ved tolkningen. Loven avløste brannvernloven av 5. juni 1987 nr. 26. Denne lovs § 15 om varslingsplikt lød slik:

"Enhver som oppdager eller får vite at brann er brutt ut eller truer med å bryte ut, plikter straks å underrette de som er utsatt for fare og varsle stedets brannvesen med mindre vedkommende straks kan slokke ilden eller avverge faren."

Samme ordlyd var også å finne i lov om brannvern av 29. mai 1970 nr 32 § 30.

Utrykket "enhver som oppdager eller får vite at brann er brutt ut" gir tydelig anvisning på at en straffbar overtredelse av varslingsplikten forutsetter at vedkommende har faktisk kunnskap om at det har oppstått en brann ("verifisert brann"). Någjeldende lov § 5 annet ledd har ikke en like klar ordlyd, men uttalelsene i forarbeidene om at bestemmelsen er en videreføring av tidligere rett, tilsier at ordlyden må tolkes overensstemmende med tidligere lov.

Under hovedforhandlingen har forsvarer brukt adskillig tid på å belyse den til tider problematiske interaksjonen mellom alarmselskapene og landets kommunale brannvesen og 110-sentraler. I de tilfeller hvor alarmselskapet ikke får kontakt med kunden, eller kunden eksplisitt ber om at brannvesenet varsles, vil vekter rykke ut og brannvesenet varsles. Brannvesen forholder seg ulikt til slike varsel fra alarmselskap. I enkelte kommuner nekter man å ta imot disse, mens alarmselskapene i andre kommuner har avtale

med det lokale brannvesen om at det rykker ut, men sender faktura til alarmselskapet ved falsk alarm.

I St. meld. nr. 35 (2008-2009) "Brannsikkerhet. Forebygging og brannvesenets redningsoppgaver" s. 55 er problemstillingen kommentert:

"Når et vaktelskap ringer brannvesenet om utløst alarm uten at det er verifisert brann, kan dette ses på som at vaktelskapet søker å flytte ansvaret for å vurdere behovet for utrykning over til brannvesenet. Brannvesenet på sin side har ingen forutsetninger for å bedømme om det er brann i objektet. Dersom det blir vanlig praksis at vaktelskap ved mottatt brannalarm fra privatboliger varsler brannvesenet og at det automatisk blir foretatt utrykning, vil dette medføre et stort antall feilutrykninger. Slike feilutrykninger binder opp innsatsressurser".

Brannvesenet skal være en innsatsstyrke "ved brann", jf. brann- og eksplosjonsvernloven § 11 bokstav e. Dette er forstått som verifisert brann. Hensynet til sammenheng i lovverket tilsier at loven tolkes slik at den ikke pålegger en straffesanksjonert varslingsplikt uten at det foreligger en korresponderende utrykningsplikt fra brannvesenets side. Retten viser her også til straffeloven § 349, som setter straff for den som ved ugrunnet rop om hjelp, misbruk av nødsignal eller lignende, forsettlig eller uaktsomt volder utrykning av redningsetat. Det bør være et betydelig handlingsrom mellom den straffbare unnlattelse av å oppfylle varslingsplikten, og de tilfeller der uaktsom, ugrunnet tilkalling av brannvesenet kan straffes.

Justisdepartementet varslet i St. meld. nr. 35 (2008 – 2009) at man ville gjennomgå gjeldende regelverk med henblikk på å vurdere behov for endringer, men det er ikke opplyst for retten om det foreligger noen konklusjon fra departementets side. Hvorvidt den teknologiske utviklingen tilsier behov for en lovendring, er noe lovgiver må ta stilling til, og er ikke en oppgave for domstolen.

Aktor har i prosedyren anført at dersom retten ikke finner at varslingsplikten ved brann i § 5 annet ledd første punktum er overtrådt, så har selskapet opptrådt i strid med § 5 annet ledd annet punktum om varslingsplikt ved "overhengende fare for slik hendelse", dvs. brann. Denne bestemmelsen er ikke nevnt i forelegget, og rettens leder tok opp hvorvidt en omsubsumering til annet punktum vil være det samme straffbare forhold, jf. straffeprosessloven § 38. Det er ikke nødvendig å konkludere hvorvidt det er prosessuell adgang til å domfelle etter annet punktum, da det ikke er grunnlag for å konkludere med at utslag fra en røykdetektor i seg selv kan karakteriseres som "overhengende fare for brann".

Ettersom retten ikke kan se at Securitas Direct AS har handlet i strid med lov om brann- og eksplosjonsvern § 5, jf. § 42 slik denne må forstås, blir selskapet å frifinne.

Oppreisningsspørsmålet

Securitas Direct AS frifinnes for straff, da retten ikke finner at den manglende varsling til brannvesenet rammes av den straffebestemmelsen som er oppgitt i forelegget. Dette utelukker ikke at selskapet likevel kan være erstatningsansvarlig på erstatningsrettslig grunnlag, jf. Rt. 2007 s 1601. Dette fremstår som særlig klart i denne saken, hvor det straffbare forholdet retten frifinner for (unnlattelse av å oppfylle varslingsplikt) er vesensforskjellig fra de etterlattes eventuelle rett til oppreisningserstatning.

Skadeserstatningsloven § 3-5 annet ledd lyder:

"Den som forsettlig eller grovt aktløst har voldt en annens død, kan pålegges å betale avdødes ektefelle, samboer, barn eller foreldre slik oppreisning som nevnt i første ledd".

Oppreisning er i henhold til § 3-5 første ledd

"en slik engangssum som retten finner rimelig til erstatning (oppreisning) for den voldte tort og smerte og for annen krenking eller skade av ikke-økonomisk art".

"Den som" tolkes slik at det må være selskapet som sådan som har voldt en annens død. Det innebærer at et selskap ikke kan dømmes til å betale oppreisning for forsettlige eller grovt uaktsomme handlinger som begås av selskapets ansatte i sin alminnelighet, med hjemmel i arbeidsgiveransvaret. Spørsmålet er i hvilken grad personer som identifiseres med selskapet ved grov uaktsomhet har forårsaket dødsfallet til Trond Gaupholm Myrseth.

Hvem som skal identifiseres med selskapet med den konsekvens at deres handlinger blir relevant for vurderingen av om oppreisning skal idømmes, er ikke endelig fastslått i rettspraksis. De personer som sitter i et selskaps øverste styringsorgan identifiseres med selskapet, såkalt organansvar. Både styret, styreleder og administrerende direktør omfattes, jf. Rt. 1997 s. 58. Spørsmålet er om organansvaret strekker seg lenger. Rettsutviklingen ser ut til å gå i retning av at man ikke setter noen absolutt grense for hvor langt ned i organisasjonshierarkiet man kan gå, men at det i tvilstilfeller må kunne vurderes om vedkommendes gjøremål og funksjon i den aktuelle situasjonen må identifiseres med selskapet, jf. Nygaard, Skade og ansvar, 2007, s 229. Likevel må det være tale om personer med lederansvar. Den enkelte operatør ved alarmsentralen kan derfor ikke identifiseres med selskapet. Det som da blir relevante omstendigheter i vurderingen av om det foreligger grov uaktsomhet og årsakssammenheng, er de manglende rutiner for gjennomføring av samtaler, særlig at man på dette tidspunkt ikke gjorde det klart for kunden hvilken aksjon Securitas Direct AS foretar (eller ikke foretar seg), og de manglende rutiner for oppfølging ved gjentatte alarmer når kunden ikke er hjemme.

Håndtering av alarmer fra boliger og næringsbygg ligger i kjernen av de tjenester Securitas Direct AS selger til sine kunder, og kundene må da kunne stille krav til at selskapet har

gode rutiner. Det er forklart i retten at rutinene er utviklet over tid, siden 1988. Ved spesielle hendelser, eller dersom alarmsentralene ser mangler ved rutinene, rapporteres disse oppover i systemet. I siste instans går disse til selskapets "Operations Manager", som slik retten oppfatter det har det overordnede ansvaret for virksomhetens rutiner og operative drift. Ettersom rutiner for håndtering av alarmer ligger i kjernen av det produkt man selger til kundene, og ut fra en funksjonsvurdering, finner retten at ansvaret for mangelfulle rutiner må henføres til selskapet som sådan.

For at en opptreden skal kunne karakteriseres som grovt uaktsom, må den *"representere et markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte. Det må dreie seg om en opptreden som er sterkt klanderverdig, hvor vedkommende altså er vesentlig mer å klandre enn hvor det er tale om alminnelig uaktsomhet"*, jf. Rt. 1989 s. 1318 og Rt. 2012 s. 770.

Flertallet, meddommerne Harbu Aasen og Pedersen, mener at tausheten i rutinene rundt de forhold som er kommentert ovenfor i dommen, innebærer at selskapet har opptrådt grovt uaktsomt. Securitas Direct AS markedsfører sine tjenester med at de gir kunden en trygghet, og selskapet har da en skjerpert plikt til å tenke sikkerhet i alle ledd. Flertallet mener også at det er årsakssammenheng mellom rutinesvikten og dødsfallet. At alarmen stilnet mens leieboeren sto utenfor, er mest sannsynlig en følge av at brannen da gikk inn i en fase med lav røykutvikling. Hadde [REDACTED] vært varslet da alarmen gikk på nytt kl. 21.31, finner flertallet det mest sannsynlig at leieboeren ville blitt oppmerksom på brannen og ringt 110 omkring en halv time tidligere enn det som faktisk ble gjort. En rutinemessig oppringning av kunden ved gjentatte alarmer etter en viss tid, ville mest sannsynlig ført til at [REDACTED] ville vært reddet ut i live, sett hen til brannvesenets meget korte responstid i dette tilfellet.

Flertallet finner ikke grunnlag for å idømme oppreisningserstatning med det beløp som er krevet. Høyesterett har i Rt. 2007 s. 1777 satt utgangspunktet for oppreisningserstatning ved uaktsomt drap til kr 60 000, og flertallet ser ikke grunnlag for å gå høyere, men vil heller ikke gå lavere enn dette.

Dommen er enstemmig hva gjelder spørsmålet om straff, og er avsagt under dissens hva gjelder de etterlattes oppreisningskrav.

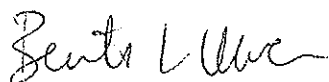
DOMSSLUTNING

1. Securitas Direct AS, org. nr. 929 120 825 frifinnes for overtredelse av lov om brann- og eksplosjonsvern § 5 annet ledd.
2. Securitas Direct AS, org. nr. 929 120 825 dømmes til innen fjorten dager fra dommens forkynnelse å betale oppreisning til [REDACTED] og [REDACTED] med kr 60 000 hver.

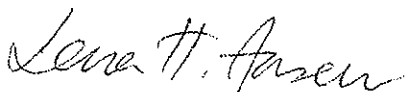
Postforkynning

Dommen postforkynnes for Securitas Direct AS v. administrerende direktør Tore Staveland av retten, og for de etterlatte gjennom bistandsadvokat. Mottakskvittering vil bli ettersendt til aktor i saken. Dersom mottakskvittering ikke er innsendt retten innen en uke etter angitt forkynningstidspunkt, vil dommen bli sendt politiet ved aktor for forkynning ved stevnevitne. Vedlagt dommen følger "Rettleiding til domfelte", opplysning om når dommen anses forkynt og opplysning om ankefrist.

Retten hevet



Bente Løvik Ulven



Lena Harbu Aasen



Simen Pedersen